Цана асобнага нумару 10 гр. Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 48. Вільня, Субота 25 Сьнежня 1926 г. Год II

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Выходзе два разы ў тыдзень — у сераду і ў суботу наранiцы.

Адрэс Рэдакцыі й Адміністрацыі: ВІЛЬНЯ, ПОЛАЦКАЯ 4. — (WILNO, POŁOCKA 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы у двая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

Цана абвестак:
на 1-ай старонцы 30 гр., 2 і 3-яй — 25 гр. і на 4-ай — 20 гр. за радок дробнага друку у вадназй палосцы. Жадаючыя іншых абвестак павінны зьвярнуцца да Адміністрацыі.

Беларусы—адна сям'я.

Надыходзяць Каляды. Часьць Беларусаў ужо сьвяткуюць гэтае сьвята, а часьць будзе сьвяткаваць крыху пазьней. Гэты факт, што ня ўсе Беларусы разам у адным часе праводзяць Каляды, павінен зьвярнуць на сябе ўвагу беларускага грамадзянства як суцэльнасьці. Грамадзянства павінна зацікавіцца гэтым фактам, дасьледзіць яго і, маючы на мэце агульнае дабро ўсяго беларускага народу, выказаць свой пагляд з мэтай якнайлепшага вырашэньня гэтага пытаньня.

Беларускі народ у сваей пераважнай большасьці ёсьць народам праваслаўнай веры. Гэтае веры трымаецца ён ужо каля 1000 гадоў. Аднак гісторыя так зрабіла, што ся[illegible]ускага народу ёсьць цэлыя мілёны Беларусаў-католікаў. Як праваслаўныя, так і католікі Беларусы зьяўляюцца адным славянскім народам, які гавора адной моваю, які мае адну культуру, які жыве суцэльнай масай на адным вялікім абшары, што цягнецца ад Беластоку аж да Бранску. Беларусы як праваслаўныя, так і католікі маюць толькі адну бацькаўшыну —Беларусь. Гэтая бацькаўшчына любіць як адных, так і другіх шчырых сыноў Беларусаў. Дык гэтыя сыны паміж сабою таксама павінны жыць ня толькі ў згодзе, але і любіць адзін аднаго, памагаць адзін аднаму і разам бараніцца ад супольных ворагаў. Нашыя супольныя ворагі, якія трымалі нас доўгі час у няволі і хочуць яшчэ і далей жыць коштам мазольнай працы ўсяго беларускага народу, баяцца нашай сілы і затым падтрымліваюць усё тое, што можа разьбіць нашу еднасьць. Адной з прычын, якая разьбівала беларускі народ на дзьве часткі—гэта была вера. Расейскі ўрад, маючы на мэце зрусыфікаваць наш беларускі край, у сваіх законах завёў розьніцы паміж праваслаўнымі і каталікамі Беларусамі: праваслаўных залічыў да расейцаў і даў ім большыя правы, а каталікоў залічыў да Палякаў і абмежаваў іх правы. Гэтыя розьніцы ўрад увёў затым, каб Беларусы паміж сабой сварыліся, а ўрад мог лёгка праводзіць сваю палітыку. Аднак прышоў час, што гэны ўрад паляцеў, але на яго мейсцы маем іншы, каторы пачаў вясьці такую самую, а мо' яшчэ горшую палітыку. Польскі ўрад вельмі скваплiва хапіўся за розьніцу веры сярод Беларусаў і таксама пачаў Беларусаў-католікаў лічыць Палякамі. Гэтая палітыка польскага ўраду мае на мэце разьбіць адну беларускую сям'ю, каб лягчэй з асобнымі часткамі даць рады, каб скарэй спалянізаваць наш край. Мала гэтага, дасужыя польскія вураднікі пры сьпісе ў 1921 годзе нават Беларусай праваслаўных запісывалі ў Палякі, дык зусім ня дзіва, што Беларусаў католікаў польскія ўлады і ўсё польскае грамадзянства лічыць Палякамі!

Няхай яны лічаць нас як хочуць, але мы павінны добра зразумець, што гэтыя рэлігійныя розьніцы сярод беларускага народу падтрымліваюць тыя, якія хочуць трымаць нас у няволі, мы павінны зразумець, што такія розьніцы губяць нашу сілу. Толькі ў нашай сіле ёсьць нашая незалежнасьць.

Мы, Беларусы, як праваслаўныя, так і католікі дзеці аднэй сям'і, грамадзяне аднэй бацькаўшчыны Беларусі. Кожны з нас можа любіць і належыць да сваей веры, выпаўняць свае рэлігійныя абрады, але помніць, што ён брат свайго суседа, што належыць да іншае веры, помніць, што ўсіх нас Беларусаў лучыць супольнасьць нацыі. Супольнасьць нацыі ўсіх Беларусаў ёсьць фундамэнтам, на якім мы збудуем сваю незалежную Бацькаўшчыну, у якой будзем гаспадарамі на сваёй зямлі.

А. Саюзьнік.

Падатковыя цяжары.

Паглядзімо цяпер, як развязвае пытаньне аб падатках сацыялістычная дзяржава, якою з'яўляецца СССР. ці іначай Савецкая Расея. Там так сама ёсьць падаткі пасярэднія, як акцызы і беспасярэднія, як падаткі ад даходу і ад маемасьці, і мытны (таможэнный) падатак. Гэты падатак асабліва вялікі на вытвары збытку як: віно, шоўкавыя вырабы і іншыя. Гэты падатак ложыцца на багацейшых, бедны яго ня плаціць. Затое акцызны падатак плацяць усе і работнікі і сяляне.

Трудна, а мо' нават і немагчыма дакладна ўстанавіць, хто больш плаціць гэтага падатку: селянін ці работнік—адзін курыць махорку, другі не; адзін можа больш паліць газы як другі; адзін можа піць гарэлку, другі не; адзін больш з'ядае цукру, другі менш і г. д. Але можна лічыць, што гэтыя падаткі (пасярэднія) аднолькава ложацца і на селяніна і на работніка. У гэтым выпадку аснова работніцка-селянскае ўлады захавана; перашкоды да саюзу работнікаў з сялянамі няма.

Зусім інакай стаіць справа з падаткамі бяспасярэднімі, ад даходу і маемасьці. Тут ужо роўнасьць паміж работнікам і радавым служачым з аднаго боку і селянінам з другога — няма. Каб быць бесстаронным, буду апірацца па артыкуле Якоўлява, зьмешчаным у савецкай газэце „Экономическая жизнь" 2.XI с. году пад загалоўкам „Сельская гаспадарка і прамысловасьць". У гэтым артыкуле Якоўляў даказвае немагчымасьць павялічэньня гаспадарчага падатку з сялян на агульную суму 200 — 300 мільёнаў рублёў у год, якога дамагаецца апазыцыя камуністычнай партыі на чале з Зіноўевым. Якоўляў стаіць за той падатак які цапер істнуе, ці іначай кажучы, ён ёсьць прыхільнікам цэнтравага кірунку камуністычнай партыі, на чале якога стаіць цяпер Сталін, або на чале тых камуністых, якія выкінулі лёзунг: „тварам давёскі" (ліцом к деревне) ці іначай кажучы, „шукай згоды з сялянамі.

Паглядзімо, як-жа выглядае гэтая згода. Якоўляў піша: Новы сялянска-гаспадарчы падатак пабудованы на падставе прынцыпу паступовага павялічэньня нормы, збіраньня даходу ў меру павялічэньня даходу гаспадаркі. Рожніца нормаў даходу ўстаноўлена ад 1,54% для гаспадарак у якіх даход на едака (на галаву) хістаецца ад 20 до 25 руб. (у год), да 18,62% з гаспадарак, якія маюць даходу ад 190 да 200 руб. на едака і г. д. аж да 25 працантаў ад найбольш заможных сялянскіх гаспадарак. Такім чынам, мы бачым з гэтага, што селянін, які на галаву мае агульнага (ня чыстага) даходу 20 р. ці 25 р. у год (70 ці 87,5 зл. лічучы па курсу дня, што чырвонец, 10 р. роўны 35 зл.)мусіць заплаціць падатку ад 50 гр. да 1 зл. 33 гр. Стоячы на грунце нават не сялянскіх, а агульна людзкіх інтарэсаў, можам сказаць, што з чалавека, на якога выпадае ад 6 зл. да 7 зл. 50 гр. на год даходу, браць падатку ня можна. Каліб нават чалавек меў даходу столькі не ў год, а ў месяц, то і тагды яго ня можна абкладываць падаткам, бо ўсё роўна гэта жабрацкі даход. А трэба-ж памятаць, што гэты „едок" патрабуе газы, солі і г. д. і калі браць з яго падатак, значыцца адбіраць торбу ў жабрака.

Далей Якоўляў піша: „аддзел сялянска-гаспадарскага падатку зрабіў па маей просьбе рад падлічак па асобных гаспадарках, якія дазваляюць нам бліжэй ацаніць фактычнае становішча.

Вось некалькі канкрэтных прыкладаў:

Селянін Белоў, Ленінскай воласьці, Маскоўскай губэрні. У яго 2,42 дзесяціны пахаты (ворнай зямлі), 0,08 дзесяціны саду (ці 45 арш. даўжыні і 39 арш. шырыні) 1 конь, 2 едакі (дзьве душы). Даход з поля 206 руб., адумысловы 16 руб., ад жывелы 36 р., усяго 258 руб. (у месяц значыцца 22 руб.). Падатку 16 працантаў. *Гэтая гаспадарка з даходам у 22 р. ў месяц плаціць у год 41 р. 30 кап. падатку*". Калі пералічым гэта на злотыя па курсу дня, дык падатак з гэтае гаспадаркі будзе *144 зл. 55 гр.*

Такім чынам, селянін за дзьве з палавінаю дзесяціны зямлі і аднаго каня, нямаючы нават каровы, плаціць 144 зл. 55 гр. падатку ў год, і апрача гэтага яшчэ аплачвае і акцызы.

Далей Якоўляў піша: „Дзеля ацэнкі таго, што такое ёсьць гэтая лічба, трэба мець на ўвазе, што гэтакі самы падатак гандляр плаціць пры даходзе 1209 руб., кустар (хто робіць у хаце якія небудзь рэчы: як бочкі, рэшаты, нажы і г. д.; прым. рэдакцыі) пры даходзе ў 1360 руб., урадніk і работнік пры даходзе ў 3800 руб".

Паглядзімо, што кажуць нам гэтыя лічбы. А кажуць яны вось што: з селяніна бяруць падатку ў 4 разы з каптуром больш, як з гандляра, у 5 разоў болш, як з „кустара" і амаль-што не ў 15 разоў больш, як з савецкаго ўрадніка і работніка.

На гэтым прыкладзе мы бачымо, як стрыгуць беднага селяніна. Цяпер паглядзімо, як у СССР арыентуюцца на сярэдняка. Якоўляў піша: „Другі прыклад. Селянін Рыбін той-жа Ленінскай воласьці, Маскоўскай губ. У яго 3,4 дзесяціны ворнай зямлі, 3,64 дзесяціны гароду (усяго каля 7 дзесяцін; зац. рэдакцыі) адна карова, два кані пры 10 едаках (10 душ у сям'і; зац. рэд.). Даход аблічан гэтак: з поля 418 р. 60 к. з адумысловых даходаў (відаць агародніцва; зац. рэд.) 1027 р. 20 к., ад жывёлы 108 разам 1554 р. каля 129 р. у месяц пры сям'і у 10 едакоў).

З гэтае гаспадаркі бярэцца падатку 184 працантаў. Паводле гэтай нормы яна плаціць 285 руб. 50 кап. (на нашы грошы 998 зл. 25 гр.) падатку, што зьяўлецца даходам двух месяцаў.

Да перавароту ў Літве.

У Літве супакой.

Як паведамляюць заграніччыя газэты, у Літве ўжо зусім спакойна. Усе ўправы, інстытуцыі і на агул дзяржаўнае жыцьцё ідзе нормальным шлягам

Тэлеграма Сметоны.

Павадыр перавароту ў Літве Сметона паслаў да Злучаная Прэсы („United Press") у Лёндан гэтую тэлеграму:

Зьмена ўраду абайшлася без праліваньня крыві. Погаласкі аб перамене адносінаў з суседзямі не згаджаюцца з праўдай. Каб не наступіла зьмена дык з'явіўся-б бальшавіцкі пераварот, каторы яшчэ і цяпер пагражаець Літве.

Прэзыдэнтам Літвы Сьметона.

З Рыгі паведамляюць, што 20 с. г. сьнежня ў другой гадзіне паўднём засядаў у Коўне Літоўскі Сойм. Паслоў было 40 (усіх паслоў 88). Маршалак сойму Стаўгайтіс падаў дэкларацыю аб сваім зрачэньні. Таксама адчытаў ён зрачэньне прэзыдэнта Грыніуса.

Сойм 38 галасамі выбраў на прэзыдэнта рэспублікі Сметону. Апошні пад эскортам кавалерыі а'дехаў з Сойму на Замак.

На паседжаньні Сойму былі толькі прадстаўнікі правых партыяў. Дэмакрацыі ня было. З меншасьцяў былі: 1 Жыд, 1 Паляк і 2 клайпэдаўцаў. Корпус дыплёматаў таксама быў на паседжаньні.

Маршалкам Сойму выбраны Стульгінкас.

Пераход улады ў рукі цывільных.

21 г. месяца паведамляюць з Рыгі, што ў Коўне новыя міністры займаюць свае месцы. Улада пераходзе з рук ваенных у рукі цывільных. Вайсковае палажэньне аднак трывае далей.

Высланнік 3-яй міжнарадоўкі ў Літве.

Рыская прэса піша, што за некалькі дзён перад пераваротам прыехаў у Літву камуністы, пасланнік 3-ей міжнарадоўкі, Міцкевічюс, маючы на мэце зрабіць камуністычны пераварот. Міцкевічюс цяпер схаваўся ў савецкім пасольстве. Палкоўнік Гігалюнас - Глаўацкіс хацеў прайсьці ў пасольскі дом і арыштаваць яго, але бачачы, што з гэтага можа быць дыплёматычная блытаніна, абнячаў справу.

З жыцьця Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

I.

Усе Гурткі Інстытуту згодна з рэгулямінам павінны ўжо прыступіць да скліканьня **агульнага сходу** і зрабіць перавыбары ўрадаў Гурткоў. У першай палове студня 1927 году ўва ўсіх Гуртках павінны адбыцца перавыбары сяброў ўраду ·Гуртка і найпазьней 20 студня Гурткі павінны прысляць у свой Аддзел, або Цэнтралю копію пратаколу агульнага сходу сяброў Гуртка.

II.

Усім сябром Гурткоў на 1927 год будуць выданы новыя **сяброўскія білеты** (інш. формы).

У сувязі з гэтым урады Гурткоў павінны прысляць у Цэнтралю (на адрэс: Вільня, Завальная 7—8, Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры) сьпіскі сваіх сяброў. Каб старыя сябры Інстытуту маглі атрымаць новыя білеты ўжо перад агульным сходам сяброў Гуртка Інстытуту, урады Гурткоў павінны прыслаць у Цэнтралю сьпіскі сваіх сяброў.

III.

Усе Гурткі абавязаны прысляць у свой Аддзел, або ў Цэнтралю (з Беластоцкага і Палескага ваяводзтва) справаздачу за 1926 год. Справаздача павінна быць напісана паводле рэгуляміну.

Старшыня Цэнтральнага Ураду
Бел. Інст. Гаспад. і Культуры.

Як адкрываць Гурткі Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Згодна са статутам Інстытуту Гурток паўстае ў кожнай меснасьці, дзе знойдзецца хоць 3 асобы, як сапраўдныя сябры, жадаючыя заснаваць Гурток і калі ўрад аддзелу згодзіцца на гэта. Такім чынам, калі ў якой-небудзь вёсцы 3 асобы будуць жадаць працаваць у рамках статуту Беларускага Інстытуту Гасп. і Культуры, павінны яны падаць у Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры заяву з просьбай адчыніць у іх вёсцы Гурток Інстытуту. У заяве павінны быць паданы кандыдаты на старшыню, скарбніка і сэкрэтара Гуртка, а таксама адрэс Гуртка.

Такая заява можа быць наступнага зьместу:

У Бел. Інстытут Гасп. і Культуры
Аддзел у Вільні, Завальная 7.

Ніжэй падпісаныя, жадаючыя працаваць на аснове статуту Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, просім адкрыць Гурток Інстытуту ў вёсцы, ... воласьці, ... павету.

Як кандыдатаў у часовы ўрад Гуртка вюстаўляем:
1) старшыня гр. . . . . .
2) скарбнік гр. . . . . .
3) сэкрэтар гр. . . . . .
і ў заступнікі:
1) гр. . . . . .
2) гр. . . . . .

Гурток будзе мясьціцца ў доме . . . . (падаць прозьвішча і імя гаспадара, у якога доме будзе Гурток).

(Подпісы 3-х асоб кандыдатаў у час. ўрад).

Дня . . . . . 192 . г.
Вёска . . . .
Пошта . . . .

На колькі лёгка заплаціць гэтакі падатак з 7 дзесяцін селяніну, аддаўшы на падатак шостую частку свайго агульнага, а ня чыстага даходу, някай падумае ўсякі сам.

А вось вам і падатак на кулака.

Той-жа аўтар піша: „Вось маем далей настаяшчую кулацкую гаспадарку. Гэта гаспадарка Гуліна, той-жа Маскоўскай губ. У яго 6 дзесяцін ворнай зямлі, 7 дзесяцін гароду, пяцёра каней, 3 каровы пры 14 едаках. Абкладваецца даход роўны агульнай суме 3060 руб. (каля 250 руб. у месяц на гаспадарку і каля 18 руб на адака). У гэтага гаспадара бярэцца 19,7 процантаў даходу. Падатак з яго выносе 602 р. 42 коп. (2108 зл. 47 гр.) 300 руб. гэта даход больш як з двух месяцаў. Дзеля ацэнкі сапраўднага значэньня гэтай лічбы, трэба мець на ўвазе, што гэтакі самы падатак гандляр плаціць пры даходзе ў 5350 руб,, ураднік і работнік пры даходзе ў 9390 руб. Думаем, што гэтых прыкладаў хопіць. Трэба пры гэтым мець на ўвазе і тое, што пры абліччаньні даходу сялянскай гаспадаркі ў акладных лістах прымаецца пад увагу варунковы даход з ворнай зямлі жывёлы і г. д., пры тым радзе выпадкаў, гэты варункowы даход вышэй таго, які ёсьць запраўды". Якоўляў сьцьвярджае, што „па закону гэтага году падаткамі сьцягваецца да 30 і вышэй процантаў фактычнага грашавога даходу". Ці інакчай кажучы, у серадняка, як Рыбін, або ў кулака, як Гулін бярэцца на падатак у суме роўнай, амаль-што па трэцяй частцы гадавое працы ўсей іх сям'і ня лічачы акцызаў і страхоўкі.

(Далей будзе).

Пасол Сойму *В. Рагуля.*

ГЮІ ДЭ МОПАСАН.

ВЯРНУЎСЯ.

(Пераклад з француcкага **Л. М.**).

(Гл. № 47 „Сял. Нівы").

Прышлі пад хату. Мужык сказаў:

— Дай яму хлеба і кубак квасу. Ён яшчэ ад пазаўчора нічога ня еў.

Увайшлі абодва ў хату, за імі жонка і дзеці. Чужнік усеўся і пачаў есьці. Галаву спусьціў і нікому не хацеў глядзець у вочы. Матка стала перад ім і агледала яго. Дзьве старшыя дачкі Мартэнавай, адна з дзіцянём на руках, прыперліся ў дзьверох і таксама глядзелі на чужога, а малышы ля прыпечку ў попеле перасталі нават гуляць з чорным гаршком і таращчылі вочкі на гэтага дзіўнага чалавека.

Левэск сеў на крэсьле і запытаўся:

— Гэтак, значыць вы прыйшлі здалёку?

— Я іду з Сэта.

— Пехатой, так як стаіцё?

— Пеша. Калі няма за што наняць фурманку, дык трэба хадзіць пехатой!

— А куды вы ідзеце цяпер?

— Я прышоў сюды.

— Ці вы тут знаеце каго?

— Можа і знаю.

Замоўклі. Ён еў не сьпяшаючыся, хоць і быў вельмі галодны. Кожны кусок хлеба запіваў квасам. Твар яго быў высьмяглы, паморшчаны, пашчапаны. Відаць было, што шмат ён перанёс гора.

Левэск раптам запытаўся:

— Як вас завуць?

Той адказаў не падымаючы вачэй:

— Мяне завуць Мартэн'ам.

Матка аж затраслася. Яна сунулася ўперад, быццам хацела бліжэй разглядзець брадзягу і аслупела. Рот развіла, рукі апусьціла як няжывыя. Ніхто нічога ня гутарыў. Першы пачаў Левэск:

— Дык вы тутэйшы?

Той адказаў:

— Тутэйшы.

Калі ён падняў галаву, вочы ягоныя спаткаліся з вачыма кабеціны, упіліся адны ў другія, скрыжаваліся, быццам шчапіліся. Яна толькі прагаварыла нейкім раптоўным, адменным, паніжаным і дрыжачым голасам.

— Гэта ты мой чалавек?

Ён адказаў:

— Гэта я.

Ня рухаўся і еў далей хлеб. Левэск быў больш зьдзіўлены як узрушаны, ён прабалтаў:

— Дык гэта ты Мартэн?

— Але, гэта я.

Другі мужык пытаўся:

— Адкуль-жа-ж гэта ты зьявіўся тутака?

Першы адказаў:

— З афрыканскіх краёў. Мора выкінула нас на мялізну. Асталіся жывымі толькі мы трое: Пікар, Ватывэль і я. Потым нас злавілі дзікія і трымалі дванаццаць гадоў у палоне. Пікар і Ватывэль памерлі тамака. Англіцкі падарожнік вывез мяне і прывёз у Сэт. І вось я цяпер сюды прышоў.

Мартэн'ава залілася слязьмі і закрыла твар хвартухом.

Левэск прагаварыў:

— Дык што-ж мне рабіць цяпер?

Мартэн запытаўся:

— Гэта ты ажаніўся з ёй?

Левэск адказаў:

— Але, я.

Яны паглядзелі адзін на аднаго і замоўклі.

Мартэн, зірнуўшы на дзяцей, што абступалі яго кіўнуў галавой на двух дзяўчынак і запытаўся:

— Гэта мае?

Левэск адказаў:

Беларусы ў Латвіі.

5 гадоў беларускай працы.

Беларускі месячнік у Латвіі „Гаспадар“ у № 4 падае агляд грамадзкага жыцьця за апошнія 50 год. Меж іншым у месячніку гр. Я. Шчорс піша:

Кончылася 5 гадоў як Беларусы у Латвіі ціха і боязна пачалі выяўляць сваю нацыянальнасьць і працаваць над яе адраджэньнем. Тэрмін даволі для таго, каб аглянуцца назад і разглядзець зробленую працу і яе вынікі.

Абставіны пры якіх пачалася гэтая праца, былі цяжкія, і цяжар іх залежаў ад вонкавых варункаў жыцьця і ад настрою і якасьці душы саміх Беларусаў.

Сучаснае жыцьцё, у будаваньні якога прыймае ўдзел у весь народ дзяржавы, вымагае ад людзей аб'яднаньня ў партыі і хаўрусы. І Беларусам, калі яны жадаюць мець ўплыў на абставіны свайго жыцьця, хоць-бы ў напрамку прасветы і гаспадаркі, неабходна аб'яднацца ў адну нацыянальную групу — партыю Беларусаў.

У справе аб'яднаньня народу некаторыя дасягненьня за мінулы час зроблены: адчынілася некалькі прасьветных таварыстваў: як Рунь, Беларуская Хата, Прасьвета, Т-ва беларускіх вучыцялёў, Т-ва Беларусаў выбаршчыкаў у Сойм, павятовыя і валасныя ўправы і Беларускае цэнтральнае Пазычкова - Зьберагальнае Т-ва ў Латвіі. Але-ж лік іх яшчэ мала кажа аб аб'яднаньні наагул і аб іх карысьці бо моц не заўсёды залежыць ад ліку, а ад чагось іншага.

Цяпер зьвернемся да разгляду аб'яднаньня дзеячоў прасьветы. Гэтае аб'яднаньне бачылі зьезды вучыцялёў, якія адбыліся ў Дзьвінску ў 1922 годзе на Калядзь і ў жнівені 1923 г. Аб ім гаворыць тое, што ў Дзьвінскай беларускай гімназіі за 4 гады яе істнаваньня было 3 дырэктары, а ў Люцынскай за 3 гады 3 дырэктары. На гадавых вучыцельскіх курсах за 4 гады іх істнаваньня імі кіравалі 7 асоб. Як рабілася ў пачатковых школах, невядома, але ўсеж-такі ёсьць надзея, што вучыцелі ў іх даўжэй сядзелі на сваіх пасадах і, як маглі, будавалі беларускую прасьвету. Іх працу бачылі бацькі вучняў наагул і сябры школьных рад у асаблівасьці, іх кантралявалі інспэктары школ, а часамі і Беларускі Аддзел.

Для дапамогі Беларусам з грашова-гаспадарчага боку высілкамі некаторых асоб у лістападу месяцы мінулага году адчынена Беларускае Цэнтральнае Пазычкова-Зьберагальнае Т-ва ў Латвіі. Ня гледзячы на ягоны нацыянальны назоў, ён спаткаў дабражаданасьць і давер'е з боку латыскае насельнасьці, якая ўступае ў ягоныя сябры і сваею вялікшаю заможнасьцю, чым беларуская, павялічвае ягоную крэдытовую моц.

На гэтай моцы грунтуецца атрыманая ім магчымасьць дысконту ў латвійскіх крэдытных установах. Як скарыстаюць Беларусы для сябе дадзеную ім дапамогу, пакажа будучыня.

Няхай жыве
вольная Беларусь!

Беларусы на чужыне.

Беларуская вечарына ў Чыкаго.

24 кастрычніка ў вялікай зале „Вэст Сайд Аўдзіторыум“ адбылася чарговая беларуская вечарына, арганізаваная Беларускім Нацыянальным Хаўрусам.

Была пастаўлена п'еса „Ой, не хадзі Грыцю“, а затым адбыўся канцэрт.

З прамовай выступіў Язэп Варонка.

У канцэрце прынялі ўдзел: барытон — С. Н. Сяргеяў, драматычнае сапрано—І. С. Георгіеўская, Анна Бузюк, беларуска-украінскі дзіцячы аркестр пад кіраўніцтвам М. Чытвінскага. і нарэшце, дзіцячы балет.

Вітаючы нацыянальную працу нашых братоў па-за-акіянам, ня можамо не зазначыць свайго суму з повадў таго, што да гэтага часу ня створана ў Чыкаго сталае беларускае драматычнае дружыны й сталага беларускага хору. Нішто так не ўсьведамляе нашых абмясцаленых і апалячаных працоўных масаў, як добры спэктакль у беларускай мове і добры беларускі хор.

З Польшчы.

Дзяржаўныя падаткі.

У цяперашней вясеньней сэсыі Сойм маніцца зацьвердзіць бюджэт на 1927/1928 год. Паводле гэтага бюджэту выдаткі маюць дайсьці да лічбы 1.897.887.974 зл. Гэтая сумма мае быць запоўнена падаткамі: манаполем, акцызамі і мытнымі даходамі.

Паасобныя падаткі маюць быць такія:

Грунтовы	63,0	міл. зл.
Ад нярухомасьці	31,5	„ „
Прамысловы	196,0	„ „
Даходавы	120,0	„ „
Вайсковы	0,4	„ „
Ад капіталу	5,5	„ „
Даўгоў	1,0	„ „
Гарэлка	2,2	„ „
Піва	9,0	„ „
Цукер	84,0	„ „
Дрожджы	7,0	„ „
Алей	17,0	„ „
Іншыя	7,5	„ „
Мытны	170,0	„ „
Штэмпл. сплаты	112,2	„ „
Маемасны	95,0	„ „
10% дадат. да падат.	62,0	„ „
Манаполь:		
Соль	32,6	„ „
Табака	27,5	„ „
Сьпірт	275,0	„ „
Сярнікі	8,6	„ „
Сахарына	0,05	„ „
Дзяржаўная лятарэя	8,8	„ „
Разам	1.596.8	міл. зл.

„Партыя Хлопская“ і „Вызваленьне“ хочуць злучыцца.

Учора ўрад клюбу Хлопскай Партыі напісаў ліст да „Вызваленьня“. У гэтым лісьце ён адзначае, што ім трэба перад новымі ў 1927 годзе выбарамі злучыцца, бо ў 1922 г. польскія сялянскія партыі пры выбарах, выступаючы паасобку, атрымалі на 50 мандатаў менш.

Пэпээсы ў апазыцыі.

Як вядома, польская партыя соцыялістычная ў свайм часе вельмі радавалася палітычнаму перавароту ў Польшчы і на'т памагала м. Пілсудзкаму ўзяць у свае рукі ўладу. Нягледзячы на тое, што ўрад Пілсудзкага ў сваей большасьці складаецца з абшарнікаў і абаронцаў інтарэсаў буржуазіі, ППС. дала свайго павадыра Морачэўскага ў склад гэтага рэакцыйнага ўраду. Гэты былы лідар ППС дагэтуль засядае ў радзе міністраў і памагае польскім паном рабіць інтэрэсы коштам бедных працоўчых масаў—сялян і работнікаў.

Надоўячы гэта самая партыя на паседжаньні вынесла такія пастановы:

Перайсьці ў апазыцыю да польскага ўраду, але апазыцыя мае быць не проці м. Пілсудскага, а толькі проці манархістычных і рэакцыйных міністраў.

Апрача таго Рада ППС пастанавіла вясьці барацьбу з польскімі фашыстоўскімі арганізацыямі.

Гэтыя пастановы выглядаюць больш як сьмешнымі, бо калі ППС мае давер да м. Пілсудскага, дык павінна верыць і людзям якія ён сабе падбірае ў міністры.

Тут трэба вынасіць пастанову проці галоўнага віноўніка цяперашняга ўраду, проці м. Пілсудскага, бо ён стварыў рэакцыйны ўрад, а ня хто іншы.

Што дзеецца ў сьвеце?

Немцы аб нетактоўнасьці польскага міністра.

Як паведамляе „Aidas“ у дню 16 г. сьнежня нямецкая прэса гавора аб нетактоўнасьці выступленьня польскага міністра замежных справаў Залескага і яго запярэчаньня, што Польшча не забрала караных нямецкіх зямель. Доказамі гэтай нетактоўнасьці з'яўляюцца выбары ў верхней Сылезыі, якія далі нямецкую большасьць.

У Францыі скарачваюць вайсковую службу.

З Парыжа паведамляюць, што парлямэнт зрабіў пастанову, у якой прызывае ўрад зрабіць распараджэньне аб перафармаваньні вайсковай службы. Парлямэнт прапануе ўраду пачаць гэтую рэформу ў маі будучага года і закончыць да году 1929. Сутнасьць рэформы ёсьць у тым, што маюць быць пазваны на службу тыя каторыя дайшлі да 21 гадоў і будзе ім скарочана вайсковая служба да 1 году.

З Францыі.

Парлямэнтарная група рэспубліканскага аб'яднаньня зрабіла пастанову проці Брыянда. Пастанова робіць закід ураду за тое, што парлямэнт ня быў як трэба павядомлены аб заграничнай палітыцы ў часе паседжаньня Лігі Народаў.

Група дамагаецца, каб Брыян яшчэ раз даў справаздачу з паседжаньня ў Жэнэве парлямэнтарнай камісыі. Газэта „L'ere nouvelle“ кажа, што гэта пачатак кампаніі проці жэнэўскіх пастановаў. Гэтую кампанію вядзець Людвік Марэн з легкай рукі Мілеранда.

Тэрор фашыстых.

Павадыр італьянскіх сацыялістых Турраці (Turrati) уцёк у Францыю і ў гутарцы з карэс-

---

— Гэта твае.

Ні ён падыйшоў да іх, ні ён іх абняў, а толькі падзівіўся:

— Мой Божа, якія яны ужо вырасьлі.

Левэск адно толькі ўчуціў і гаварыў:

— Што-ж мне цяпер рабіць?

Мартэн таксама здатынаваўся і ня ведаў што яму сказаць. Урэшце трохі апаматаваўся:

— Я зраблю так як ты захочаш. Глупства рабіць ня буду. Саўсім тут можна падзяліцца толькі вот хата... Я маю двое дзяцей, тваіх ёсьць трое, кожны бярэ свае. А жонка няхай твая, няхай мая будзе, я згаджуся як ты захочаш. Але хата, дык гэта да мяне належыць; яе пакінуў мне бацька і я тутака радзіўся; аб гэтым ёсьць і паперы ў натарыуса.

Мартэн'ава ўвесь час не пераставала плакаць і захліпацца, закрыўшы твар сінім хвартухом. Дзьве большыя дочкі падайшлі бліжэй і баязьліва пазіралі на свайго бацьку. Ён кончыў есьці і таксама сказаў:

— Дык што-ж мне цяпер рабіць?

Тымчасам Левэск надумаўся:

— Трэба ісьці да ксяндза, няхай ён нас рассудзіць.

Мартэн падняўся. Але калі ён бліжэй падайшоў да сваей жонкі, яна кінулася яму на грудзі і загаласіла:

— Мой даражэнькі, ці-ж гэта ты вярнуўся?! Мартэн, бедны мой Мартэн, ці-ж гэта я цябе віджу ізноў?!

І яна моцна прытулілася да яго грудзей. Рухнулі ей з памяці мары жыцьця даўнейшага і абхапілі яе. Прыпомнілася ёй усё, што было перад двацацьмі гадамі, як жылі яны разам, прыпомніла яна першае сваё каханьне. Мартэн, сам узрушаны абняў яе за галаву. Двое дзетак ля прыпечка, пабачыўшы як плача матка, самі загаласілі. Малы, на руках другой Мартэнавай дачкі, зацягнуў як на сьвісьцёлцы.

Левэск стаяў і чакаў.

— Пойдзем! сказаў ён нарэшце, трэба рабіць парадак.

Мартэн пусьціў жонку, паглядзеў на сваіх дачок. Матка загаманіла на іх:

— Хоць пацалуйце-ж свайго бацьку!

Тыя разам падыйшлі задзіўленыя і баязьлівыя. Ён абняў адну, пасьля другую, прыціскаў да сваей шчакі і цалаваў іх сваімі мясістымі губамі. Дзіцянё, што было на руках у меншай дачкі Мартэн'авай, бачучы бліска незнаёмага падняло такі піск, што здавалася яго схапілі канвульсыі.

Пасьля абодва (мужчыны) разам выйшлі з хаты.

Праходзячы каля купецкага рэстарану Левэск гутарыў:

— Ці не зрабіць-бы па чарцы?

— Што-ж, можна зрабіць, адказаў Мартэн.

Яны ўвайшлі ў рэстаран і селі за столікам у пустой яшчэ каморцы.

— Шыко, дзьве бутэлькі, дый лепшага! Ты ня відзіш гэта-ж Мартэн, маей жонкі, ты-ж яго добра знаеш, што з „Дзьвух Сясьцёр“, што быў прапаў.

Буфэтчык з трыма чаркамі ў адней руцэ і бутэлькай—у другой падайшоў да іх, адставіўшы бруха, чырвоны, тлусты і запытаўся з мінай сур'ёзнай:

— Глядзі ты вось і Мартын зьявіўся.

Апошні адказаў:

— Я сам ёсьць.

(Канчатак).

Зямля Сялянству
бяз выкупу!

пандэнтам „Petit Parisien“ (фр. газ.) даў такую вестку.

У Італіі ад таго часу, як фашыстыя захапілі ўладу, вельмі цяжка стала жыць. Часта нават прыватныя дамы заменьваюцца на вастрогі. У ягоным доме заўсёгды жыў паліцыянт, каторы кантраляваў нават прыватныя гутаркі, ня толькі займацца палітыкай але і пісаць нічога ня можна было. Ад такога жыцьця Турраццi з сябрамі мусіў уцякаць у Таскану, а потым на Корсыку.

Новы ўрад у Латвіі.

Прэм'ерам новага ўраду стаў Скуенекс, павадыр сацыялістых. Большасьць парлямэнту выказала новаму ўраду давер. За ўрадам галасавалі і нацыянальныя меншасьці. Гэты ўрад мае на мэце прыцягнуць у край заграничныя капіталы.

З СССР.

Як піша „Le Temps“ з Масквы паведамляюць, што там загублена 40 людзеў засуджаных на сьмерць у справе 47 нападаў на магазыны, каапэратывы і г. д.

Дагэтуль такая экзакуцыя была забаронена, з выняткам прыпадкаў здрады рэспублікі.

У Маскве аб Польшчы.

Савецкая газэта „Известія“ абгаварваючы прамову польскага міністра замежных спраў Залескага аб наступствах паседжаньня Лігі Народаў піша:

Як пасьля Лёкарно, таксама і цяпер не павязало польскай дыплёмацыі, а за тым яна загаварыла аб паляпшэньні адносінаў з СССР. Заява польскага міністра не дала яшчэ рэальных наступстваў. Толькі будучыня пакажа, якую маюць вартасьць словы мін. Залескага, які гаварыў, што Польшча ня мае перашкод да заключэньня з СССР гваранцыйнага пакту аб неагрэсіі (ненаступаньні).

Напад на рэдактара менскай „Звезды“.

З Менска павядамляюць, што тутака тэрорыстыя зрабілі напад на рэдактара газэты „Звезда“. Рэдактар быў ранены. Вінаватых не зчайшлі.

У Кітаі.

З Лёндану паведамляюць, што генэрал Чынг-Цо-Лін абвясьціў барацьбу з камуністычнай партыяй і што ён будзе імкнуцца да аб'яднаньня Кітая і забесьпячэньня маемасьці чужаземцаў.

Кітайская рэвалюцыя.

„Украінская Грамада“ піша, што кітайская рэвалюцыя, дзякуючы бальшэвікам, увесь час пашыраецца. Бальшавікі маюць надзею адсунуць Англію ад уплываў на Кітай, але як відаць, ужо пачынаюць і самі траціць грунт пад нагамі, і на'т можа стацца, што самі будуць ахвярай тэй разні, якую прырыхтавалі для другіх. Цяпер яны надзеяцца на вайну на Ціхім акеяне. Але надзеі іх пачынаюць псавацца.

НАВІНЫ.

Нацыянальны Камітэт у Варшаве. На агульным сабраньні „Беларускага Камітэту ў Варшаве“ дн. 13 лістапада г. г. выбраны Урад К-ту ў гэтакім складзе:

1) Старшыня К-ту — Аляксандар Уласаў (санатар), 2) Віцэ-старшыня — Адам Більдзюкевіч, 3) другі віцэ-старшыня — Мікалай Жыбуртовіч, 4) скарбнік (бугалтар) — Язэп Гапановіч, 5) сэкратар — Гальяш Леўковіч, 6) Заступ. сябр. ураду — Мікалай Грыгаровіч.

У рэвізыйную Камісію ўвайшлі:

1) Аляксей Назарэўскі, Аляксандар Брановіцкі і 3) Міхась Кішкура.

Запіс сяброў адбываецца ў далейшым цягу ў бюры К-ту Варшава — Макатоўская 12, кв. 4; у будния дні да 7 гадз. веч.

Беларусы спатыкаюць Новы Год. Сёлета Новы Год беларускае грамадзянства м. Вільні ня будзе разам спатыкаць. Дэмократычнае беларускае грамадзянства, што гуртуецца каля Інстытуту маніцца спатыкаць Новы Год незалежна ад спатканьня Новага Году, якое арганізуе група Беларусаў у памешканьні Школьнай Рады.

Выхад з Грамадаўскіх арганізацыяў. Вядома, што беларускія ўстановы, як Т-ва Бел. Школы, Выд. Т-ва і ін. зьяўляюцца цяпер экспозытурамі Грамады. Даўнейшыя дзейныя сябры незгаджаючыся з партыйнасьцю ў культурнай працы павыходзілі з гэтых установ. Паміж іншымі даведваемся, што даўно не належыць да Т-ва Бел. Школы, яе закладчык п. кс. А. Станкевіч.

Да нас пішуць.

З в. Медзюкоў, гм. Опскай, Браслаўскага пав. хлапец Канстанцін N... у кірмашны дзень падпіў гарэлкі. Ідучы каля паліцыянтаў даў ім „добры дзень“. Паліцыянты зазлаваліся за тое, што ім „cham białoruski“ дае добры дзень, дык яго ўзялі і пагналі на пастарунак. На пастарунку напісалі пратакол за гэта, што ён быў трохі п'яны. Дык як бачым, паліцыянты зьдзекуюцца над нашым братам Беларусам і пішуць пратаколы, за тое што ён дасьць ім добры дзень. Паліцыянты пішуць пратакол калі вып'еш гарэлкі, але чаму не забараняюць яе прадаваць? *А. Сялянчук.*

Сідра, Сакольскага пав.

Сакольскі павет Палякі хочуць лічыць польскім паветам. Але народ зразумеў добра, што мы не Палякі, а праўдзівыя Беларусы. Беларускае сьвядомасьць сярод сялян вельмі шыбка расьце. Найбольш у гэтым памагаюць самі Палякі ды беларускія газэты.

За апошнія часы найбольш пашыраецца „Сялянская Ніва“. Сяляне зразумелі, што гэта газэта сапраўды бароніць беларускае сялянства. Сярод каталікоў яшчэ ёсьць такія, што ня хочуць глядзець на „рускія“ літары, якімі друкуецца беларуская газэта. Затым для Беларусаў каталікоў найбольш падходзіць „Biełaruskaja Krynica“. Газэта „Наша Справа“ таксама прыходзіць на нашую пошту, але яе сяляне нешта баяцца. Ад яе пахніць нечым заҙёмным.

Тутэйшы падпішчык *С. Н.*

16.XII.26.

УСЯЧЫНА.

Землятрасеньне ў Лісабоне (Португаліі).

17 г. сьнежня ў 2 гадзіне ў Лісабоне (Партугалія) пачулі моцнае землятрасеньне. Усіх жыхароў ахапіў перапалох, шмат хто, а асаблiва жанчыны пачалі крычаць, плакаць і жагнацца ад страху.

Землятрасеньне зробіла вялікі матэр'яльны ўбытак, аднак людзеў пацярпела мала. У дамох калаціліся сьцены, пераварачваліся мэблі і ўсё што стаяла.

Землятрасеньне.

Рым 17.XII с. г. А 7 гадзіне 33 мін. пачулася землятрасеньне. Тутэйшы геофізычны інстытут заўважыў, што нейдзе за 1500 кілём. затраслася зямля. Іншыя абсэрваторыі таксама адзначылі гэты факт. Землятрасеньне пачулася другі раз, але ўжо мацней, а гадзіне 12 мін. 41 сэк. 12. Дамысляюцца, што месца зямлятрасеньня знаходзіцца на Балканах.

70 асоб атруцілася хлорам.

Француская газэта „L'ere nouvelle“ паведамляе, што 13 г. сьнежня у месьце Дінь (Digne Францы.) на хімічнай фабрыцы фірмы Але і др. каля дзесятай гадзіны паўднём пачуліся два страшэнныя ўзрывы. Гук быў чутны за 20 кілемэтраў. Работнікі ўжо канчалі работу, як два катлы (бакі) па 6 мэтр. даўжыні і 2 м. шырыні поўныя жыдкога хлору лопнулі. На месца катастрофы знайшлі затручанымі 70 асоб. Большая часьць іх не дае надзеі на выздараўленьне. На сьмерць атруціліся 26 работнікаў.

Найбольшая каменіца.

У Новым Іорку маюць будаваць дом, які будзе мець 110 паверхаў (этажоў).

Гэта будзе найвышэйшы ў сьвеце дом.

Літоўскі вучыцельскі саюз. У нядзелю 19 г. м. у кватэры літоўскага клюбу ў Вільні адбылося паседжаньне віленскага аддзелу літоўскага вучыцельскага саюзу. На гэтым паседжаньні выбралі ўрад саюзу.

Літоўскае грамадзянства будзе спатыкаць Новы Год Віленскае літоўскае грамадзянства мае на мэце спатыкаць Новы 1927 Год разам. Гэтае спатканьне арганізуе Віленскі Літоўскі Клюб у сваім памешканьні вул. Дамінiканская, 12.

Новая ўкраінская часопісь. У Варшаве пачала выходзіць новая ўкраінская газэта пад назовам „Украінска Ніва“; фармат газэты вялікі. Адрэс рэдакцыі: Варшава, Падвале 17 кв. 27.

Працэс 151 за прыналежнасьць да украінскай паўстанскай арганізацыі. З Уладзіміра Валожынскага паведамляюць, што тут пачаўся разгляд судовае справы 151 асоб украінцаў, вінавачаных у арганізацыі паўстаньня.

Пісьмы у Рэдакцыю.

Рэдакцыя „Сял. Нівы“ атрымала пісьмо адрэсаванае ў „Сял. Ніву“ і „Крыніцу“, у якім сябра Бел. Сялянска-Работніцкае Грамады Асіповіч Павал з-пад Беніцы, Маладэчанскага пав. заяўляе, што выходзе з грамады і нічога супольнага з гэтай партыяй ня хоча мець. Аўтар падае матывы свайго выхаду і просе зьмясьціць яго пісьмо ў беларускіх газэтах, Рэдакцыя, дзеля тактычных матываў, поўнага зьместу пісьма пакуль-што не падае ў „Сял. Ніве“.

Рэдакцыя „Сял. Нівы“.

Прашу Паважанага Рэдактара зьмясьціць у „Сял. Ніве“ ніжэйпаданае:

Прачытаўшы ў № 47 „Сял. Нівы“ пісьмо ў рэдакцыю п. Камісара Ўраду на м. Вільню, гэтым адклікаю ўсе тыя закіды, якія былі мною зроблены Камісару ўраду Ішору.

Ф. Яроміч, пасол Сойму.

НАША ПОШТА.

„Аднаму з пад Слоніма“: У вашых вершах думкі добрыя, але ня вытрыманы такты. Вам трэба чытаць больш вершаў. Корэспондэнцыю зьмяшчаем.

Сіняку С.: Газэту пасылаем.

Дасталі:

Ад: Сьвірыда П.—5 зл.; Лабоцкага П.—2 зл.; Атрахімовіча Ул.—2 зл.; Каліны Ів., Міронычка П., Савельскага Н., Марковіча А., Сініцы І., Каляды М., Сіньковіча М., Тодарчыка М., Каліноўскага Н., Макуліна П.—**па 1 зл.**

Куток сьмеху і сатыры.

(З падслуханых гутарак).

— Чаму гэта пан Антоні ў сваей газэце ўсіх Беларусаў закідае брудам?

— Што ўсіх Беларусаў закідае, то гэта таму, што яны ўсе славяне і мужыцкага роду, а ён, бачыш, татарын шляхоцкага роду; а што закідае брудам дык гэта таму, што ён належыць да сям'і Сьмердзяковых.

— Чаму газэта „Беларускае Слова“ пачала ізноў выходзіць?

— Бо Паўлюкевіч даставу новы „авансік“.

БІРЖА.

Вільня, 21.XII.

ВАЛЮТЫ.

Даляры	8.97½ зл.
Фунты штэрл.	43.80—43.70 „
Рублі зал. (10 р.)	47.47,5—47.42,5 „

ЗБОЖЖА.

Жыта за 100 кг. (6 пуд.)	41.50—43.00 зл.
Авёс „ „	35.00—36.00 „
Ячмень брав. за 100 кг.	34.00—35.00 „
Пшаніца „ „	50.00—51.00 „

АБВЕСТКА.

Калі-б хто што-колечы ведаў аб патомках ТАНЧАКА, каторы каля 1700 году пераехаў з Беларусі (дзе ён быў упраўляючым дварамі Патоцкіх) у двор Патоцкіх у Луцэ (каля Усьця Залёнага), Бучацкага павету ў Галічыне, — няхай зробіць ласку паведаміць па адрасу: **Československo, Praha, Hlavni Pošta, prihradka 411. „Cesus“ pro p. Mykolu Masiukevyče.**

Іншыя беларускія газэты просім перадрукаваць.

Рэдактар і выдавец Л. Міцька. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны.—Вільня, Людвісарская 1.